

INFORMACIJOS

Nr. 16 (39)

1953 m. balandžio 15 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos "Informacijos" yra savaitinis Krašto Valdybos organas, skiriamas tik spaudai, rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

EUROPOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

ŠVEICARIJA

Šių metų balandžio mėn. 10 d. PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas inž. Pr. Zundė matėsi su PLB Šveicarijos Krašto Valdybos pirmininku inž. J. Stankum. Buvo aptartos galimybės gauti iš tarptautinių ir šveicarų organizacijų aukų Vasario 16 gimnazijos fondui. Inž. J. Stankus, kurio pastangomis Šveicarijoje su pasisekimu vedamas vajas Vokietijoje esančius lietuvius sušelpiti, pareiškė viltį, kad ir tam tikslui bus galima lėšų surinkti.

Toliau buvo tartasi dėl birželio mėn. numatomo PLB Europos kraštų atstovų suvažiavimo Hannoverėje programos, dėl galimybių vaikams praleisti atostogas Šveicarijoje, vargo mokyklų Vokietijoje išlaikymo ir kitais reikalais.

VOKIETIJA

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Statutas pateiktas vokiečių teisėjui įregistruoti. Statutą įregistravus, Vokietijos Lietuvių Bendruomenė įgyja juridines teises.

Tas klausimas pasidarė aktualus, ryšium su Vasario 16 gimnazijai namų nupirkimu.

- Kovo mėn. 21-23 d.d. PLB Vokietijos Krašto Valdybos vicepirmininkas E. Simonaitis aplankė Eckernförde lietuvių seniūniją ir Neustadto bei Spackenbergo lietuvių bendruomenių apylinkes. Ta proga Eckernförde seniūnijos narių susirinkime, kuriame dalyvavo apie 80 asmenų, p. Simonaitis padarė pranešimą apie PLB Krašto Valdybos veiklą.

- Nuo š.m. gegužės mėn. pradės veikti vargo mokykla ir Hannover-Stecken lietuvių stovykloje. Mokyklon užsirašė 12 vaikų. Vedėjas - J. Stankaitis.

- PLB Bonnos apylinkės valdyba pravedė savo narių tarpe rinkliavą vokiečių rytų zonos pabėgėliams sušelpiti. Buvo surinkta ir paaukota DM 24,60.

- PLB Stuttgarto apylinkės lietuviai, anksčiau gyvenusieji kareivinėse, taip pat Stuttgarto mieste ir apylinkėse privačiai gyvenusieji, perkelti į naujai pastatytą koloniją Stuttgart - Bad Canstatt, Steinhaldenfeld.

Lietuviai, gyvenusieji barakuose tarp Ludwigsburg - Aldingeno, taip pat perkelti į naują koloniją prie Kornwestheimo.

- Varelio senelių prieglaudoje š.m. kovo mėn. mirė lietuviai - Adelė Uzlaitytė, 80 metų amžiaus, ir Polichronijus Prozorovas, 71 metų amžiaus. Abu palaidoti Varelio miesto kapinėse.

- Europos lietuvių knygų leidykla "Bendrija" ruošia spaudai rašytojo A. Giedriaus pasakų rinkinį "Kasdieninės Pasakos".

Ta pati leidykla išleido St. Būdavo knygos "Loreta" ant-
rają pataisytą laidą. Knygos kaina Vokietijoje - DM 4,20, Amerikoje ir kituose kraštuose - 1,70 dol.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

- "Lippische Landeszeitung", Detmold, balandžio 4 d. rašo apie bažnyčios persekiojimus Pabaltijo kraštuose. Straipsnyje nurodoma, kad 1952 m. šiuose kraštuose katalikų dvasininkų persekiojimų bendri rezultatai buvo tokie: du vyskupai sulikviduoti, du kalinami, trys deportuoti, trims uždrausta eiti pareigas, daugiau kaip 1000 kunigų kalėjimuose, deportuoti arba nužudyti.

Bolševikams palankūs dvasininkai padaryti Pabaltijo bažnyčių vadovais. Evangeliškieji fakultetai Rygos ir Tartu universitetuose uždaryti, o katalikų kunigų seminarijos Rygoje, Vilniuje

ir Kaune veikia sunkiausiomis sąlygomis. Dažnai sovietai vietoje deportuotų katalikų ir evangelikų dvasininkų, paskiria ortodoksų dvasininkus. Pasak laikraščio, Kremlius yra numatęs, ortodoksų bažnyčios padedamas, Pabaltijo kraštus padaryti nuolankesnius rusifikacijai ir sovietizacijai.

Toliau laikraštis rašo, kad bažnytinės šventės Pabaltijo kraštuose yra panaikintos. Kalėdos buvo paskelbtos darbo diena ir kalėdinių eglučių pardavinėjimas uždraustas. Tačiau Kalėdų švenčių metu bažnyčios buvo perpildytos žmonių. Daugelyje bažnyčių įrengti klubai, sandėliai arba fabrikai. Vilniaus Katedra ir vienuolynai esą uždaryti, o Prisiškėlimo bažnyčioje Kaune įrengti komjaunimo namai ir kinas.

XXXXXX

"Donau Kurier" kovo 24 d. straipsnyje "Pabaltijo Tragedija: Rusija sukeičia žmones" rašo, kad į Pabaltijo kraštus esą atkelta apie milijonas rusų. Į Sibirą ir Uralo priverčiamųjų darbų stovyklas deportuotų latvių, estų ir lietuvių skaičius siekia pusantro milijono žmonių. Tuose skaičiuose pasireiškia Baltijos valstybių tragedija, iš pagrindų pakeitusi šių kraštų politinį ir ūkinį gyvenimą. Šis gyventojų pergrupavimas dar nėra užbaigtas, rašo laikraštis.

Didžiausios reikšmės sovietai skiria strateginių bazių įrengimui išilgai pajūrio. Todėl esą suprantama, kad už šitos Pabaltijo įtvirtinimų linijos negali būti pakenčiamas joks nepatikimas elementas. O tokiu yra laikoma vietinių gyventojų dauguma. "Žmonių mainais" norima šį trūkumą pašalinti ir išplėsti imperialistinius rusifikacijos tikslus.

Tačiau, kaip laikraštis toliau rašo, šio plano įgyvendinimas sunkiai vyksta. Rusų šeimos, kurios buvo siunčiamos į Rytprūsius, paprastai išlipdavo Pabaltijo kraštuose ir čia apsigyvendavo. Kadangi į Rytprūsius kelias eina per Minską, Vilnių ir Kauną, tai dauguma ukrainiečių, rusų ir turkestaniečių kolonistų liko Lietuvoje ir čia visą rusifikacijos planą apvertė augštytyn kojomis. Kadangi jie čia valdžios nebuvo numatyti, jiems nebuvo butų, mašinų ir sėklos. Krašto gamyboje ir ūkyje nuolat kilo nesusipratimų. Pagaliau Maskva nutarė, kad nėra kitos išeities, kaip pasprukusiuosius sutvarkyti apsigyvenimo leidimais, tikėdamasi, kad tuo padėtis bus pataisyta.

XXXXXX

"LAIMINGI" SUGRIŽĘ TARYBU LIETUVON

- Ką rašo apie juos sovietų spauda ir ką sako patys sugrižusieji-
SOVIETŲ SPAUDOJE...

Tarybu Lietuvoje leidžiamame, skirtame propagandai tremtinių tarpe, žurnale "Tėvynėje" Povilas Putninas, grįžęs iš amerikiečių zonos, rašo:

Sugrižęs į Klaipėdą, aš nuėjau dirbti į tarybinį ūkį. Ten gavau butą ir mūsų šeimai paskyrė darbą. Gyvendami Vakarų Vokietijoje, mes užmiršome, ką reiškia sočiai pavalgyti. Tiesiog skaudėjo širdį, kuomet mes su žmona žiūrėdavome į savo alkamus vaikus. Dabar jie turi pakankamai sviesto ir pieno".

TIKROVĖJE...

Lietuvis P. S., grįžęs Lietuvon iš anglų zonos:

"1949 m. grįžau su transportu, kuriame buvo daug klaipėdiečių iš rusų zonos. Net ir jie grįžę krintosi ir gailėjosi tai padarę, - po trumpo laiko teko nešti į turgų parduoti kosiumus ir kitus su savim atsivežtus daiktus, nes neturėjo iš ko maitintis. Į kolchozus patekusieji gaudavo produktus tik rudeni, iki tol turėjo patys maitintis".

SOVIETŲ SPAUDOJE...

B.Paškauskas, repatriacijos sektorius prie Klaipėdos miesto vykdomojo komiteto vedėjas, leidinyje "Po gimtuoju dangum" rašo:

"Atvykusius klaipėdiškius repatriantus stotyje pasitinka repatriacijos punkto tarnautojai ir tuojau pat suteikia individualią paramą. Visiems išmokamos piniginės pašalpos ir parūpinamas darbas pagal kiekvieno specialybę ir pageidavimą. Daugiau vaikės motinos gauna dideles pinigines pašalpas ir pensijas, seneliai patalpinami į senelių namus, jei jie yra vieniši ir nėra kam jų globoti. Namų savininkams gražinami jų namai, nepriklausą nacionalizacijai. Klaipėdos mieste visu 100 procentu gražinti namai, į kuriuos repatriantai pareiškė pretenziją... Jei tie namai yra kitų gyvenami arba užimti įmonės ar įstaigos, vykdomojo komiteto nutarimu, namai tuojau pat ištuštinami ir repatriantas - namų savininkas - gali įsikelti į savo pastogę. Kąro metu nukentėję namai, gražinti repatriantui, padedami atremontuoti. Drauge gražinami ir prie namų buvę daržai ir sodai.

Tūkstančiai klaipėdiečių sugrižo į gimtąjį Klaipėdos kraštą ir šiandien masiškai tebegrižta. Nė vienas jų nesiskundžia grįžęs, priešingai - kiekvienas jų lyg sinubingą sapną prisimena Vokietijoje gyventas dienas".

TIKROVĖJE...

Klaipėdietis H. M., grįžęs Lietuvon 1947 m. iš Dresdeno, sako:

"Mes visi keikėmės, kvailai padarę sugrižę. Rytų zonoje buvo skelbiama, kad kiekvienas klaipėdietis, lietuvis ar vokie-tis, gaus savo ūkius atgal. Grįžęs galėjo tik pasižiūrėti, kaip jo ūkis atrodo, tai buvo viskas. Trobesiai rusų buvo nugriauti, o žemė priklausė kolchozui".

Kito repatrianto pasakojimu:

Tarp 1946 ir 1949 m. iš Vokietijos, ypač iš rusų zonos, grįžo nemažai žmonių. Jie atvykdavo linksmi, parsivežę visokio turto (baldų, motociklų ir kt.). Bet kai teko po kelias dienas stotyse laukti, ūpas krito. Kiekvienas gavo po 400-500 rublių ir buvo išsiųsti į kolchozus, o iki 1949 m. ir tos paramos ne-gaudavo.

Arba B.D., grįžęs iš Anglijos Lietuvon:

"Visi mes prisimename, kaip gerai gyvenome Vakaruose ir tik agentų prikalbėti, davėmės suklaidinami. Vienas klaipėdietis net kalinius iš pykčio sukramtė, kad taip kvailai padarė. Par-važiavę į Lietuvą, neturi teisės į savo buvusius ūkius ir kojos ikelti. Visur jie vadinami išgamomis, šnipais, kalinami, nuolat tardomi ir, mažiausiai įtarimui atsiradus, tremiami į Sibirą".

SOVIETŲ SPAUDOJE...

Balys Šablinskas, grįžęs iš Langwasserio stovyklos Vakarų Vokietijoje, leidinyje "Po gimtuoju dangum" rašo:

"Tarybinė valdžia mane aprūpino ne tik darbu, - ji dešim-ties metų naudojimui man paskyrė atskirą namą Panevėžio mieste, Sodu g.44, su dideliu vaisinių medžių sodu ir bitynu. Namas dvie-jų butų, antrąjį butą išnuomoju ir gaunu nuomą kaip tikrasis šių namų savininkas. Panevėžyje gyvenimas labai judrus, mieste vyks-ta naujų namų statyba, plečiamas prekybos įmonių tinklas, auga pramonė. Čia reikia dar labai daug gerų darbščių lietuvių, - jiems darbo ir duonos pakaks. Smagu žiūrėti į atsikuriantį po ka-ro gyvenimą, kuris toks nepanašus į merdėjimą DP stovyklose".

TIKROVĖJE...

1946 m. grįžusi iš anglių zonos Elena M.:

Ji su motina apsigyveno savo tėviškėje, Pietų Lietuvoje. Iš pradžių gyveno dideliame varge, buvo apsistojusios viename apleistame tvarte ir išbuvo tenai, kol tvartas pradėjo griūti.

Elena dirbo iš pradžių pas ūkininkus - mezgė. Taip pat pirkdavo vilnų ir pardavdavo megztus daiktus turguje. Tuo būdu bandė sau ir motinai duoną užsidirbti. Būdavo nemaža laikotarpis, kada teko joms badauti. Motina pradėjo sirguliuoti ir 1947 m. mirė. Vėliau Elena atsistojė šiek tiek ant kojų ir nusipirko paršiuką.

O štai kaip pasitinka grįžtančiuosius:

J. K., grįžęs iš Vokietijos su dviem lagaminais gerų daiktų, apsirengęs geru kostiumu, turėjęs gerą laikrodį. Atvykus jam į Lietuvą, perainamajame punkte jis turėjo eiti į pirtį. Visus daiktus palikęs nusirengiamajame kambaryje. Išėjęs iš pirties, savo daiktų neberadęs. Kreipėsi į administraciją, kur jam buvo paaiškinta, kad turėjęs daiktus atiduoti administracijai apsaugon. Paskui gavęs šokių tokių menkos vertės kostiumą ir batus.

IŠ PAVERGOTOS TĖVYNĖS

Viena sugrįžusi iš Lietuvos vokiečių pasakoja, kad vokiečiai Lietuvoje kartais atsidurdavo labai nemalonioje padėtyje, kai iš vienos pusės rusų milicija stengdavosi priversti juos išdavinėti partizanus arba jiems palankius žmones, iš kitos gi pusės, partizanai už pasitaikiusius išdavinėjimus griežtai baudavo. Jiems tekdavo bijoti ir vienu ir kitu. Bet partizanai nekarta vokiečius ir sušeldavo, duodami jiems duonos, lašinių.

Šios vokiečių pasakojimu, Lietuvoje plačiai paplitusios partizanų dainos, net vaikai jas visur dainuoja.

Kitas vokiečių, 1946 m. rusų išvežtas iš Tilžės į Lietuvą miško kirsti, prisimindamas Lietuvą, sako:

Aš mielai norėčiau dar ten sugrįžti... Tą kraštą aš neapsakomai pamėgau. Lietuviai yra vertingi žmonės. Reikia pripažinti, kad jie yra tiesūs ir visuomet pasinuošę padėti. Jie mus visuomet išileisdavo į savo namus. Yra tokių, kurie sako, kad ten buvę primityvu. Bet aš randu, kad primityvumas tenai buvo labai gražus, labai romantiškas, kai, pav., moterys sėdi staklėse ir iki nakties ausdamos dainuoja... Mone traukia tenai. Lietuva yra didžiausias mano gyvenimo įvykis. Net mūsų padėties sunkumas nublankdavo prieš gamtos ir gyventojų nepaprastą vaizdą."

